

Grønlands forhold til EU

Af Lave K. Broch,
Cand.scient.pol. med speciale i
Rigsfællesskabet

Grønlands forhold til EU

1. Grønland kommer med i EF (EU)
2. Grønlands nej til EF
3. Grønland forhandler om udtræden
4. Grønland og EU i dag – en rigtig fordelagtig ordning
5. Spørgsmål

Grønland kommer med i EF (EU)

- Grønland var et dansk amt i 1972
- Ved den danske folkeafstemning i 1972 stemmer et flertal nej til EF i Grønland, København og andre steder, men flertallet i Danmark stemmer ja til EF.
- Grønland blev derfor medlem af EF, som en del af Danmark den 1. januar 1973
- Færøerne, der har hjemmestyre, takker nej til EF

Over 70 % nej til EF i Grønland 1972

Grønlands nej til EF

- Der var **stor utilfredshed** med indlemmelsen i EF
- Utilfredsheden over for EF medvirkede til såvel partidannelser og hjemmestyrets indførelse (jf. Færøerne, der ikke var med i EF).
- Efter hjemmestyrets indførelse i 1979 kom kravet om udmeldelse af EF hurtigt på den politiske dagsorden.
- Det førte til den grønlandske EF-folkeafstemning den 23. februar 1982.

52 % stemte nej til EF i Grønland i 1982

Grønland forhandler om udtræden

Der var **flere udfordringer** efter det grønlandske nej til EF i 1982.

- Først ville **Italien** ikke anerkende det grønlandske nej til EF
- Spørgsmålet blev behandlet syv gange i **det franske parlament** og der var kritik af København
- **Tyskland** trak forhandlingerne i langdrag
- Først når **det grønlandske landsting** havde vedtaget at Grønland ville træde ud af EF selv hvis der ikke var en aftale, kom der gang i forhandlingerne.
- Danmarks regering og det grønlandske landsstyre gjorde derefter **en aktiv indsats** og tre år efter den grønlandske folkeafstemning trådte Grønland ud af EF

(link til godt oplæg om forhandlingerne:
www.youtube.com/watch?v=e5cdFzdtMW8).

Grønland og EU i dag

Hvad skete da Grønland trådte ud af EF
den 1. februar 1985?

Stoppede alt samarbejde?

Kom der høj told på grønlandske varer til EU?

Kan grønlændere rejse, bo, studere og arbejde i
EU?

Grønland og EU i dag

- Grønland fik OLT-status. Det vil sige Grønland blev optaget som et af de såkaldte oversøiske lande og territorier, der har associeringsordninger (særlige forbindelser) med EU og deltager i OCTA-samarbejdet.
- ”Grønlandstraktaten”, der ændrer Grønlands forhold til EF/EU blev vedtaget.
- Grønland har **toldfri adgang til EF/EU’s marked** for produkter med oprindelse i Grønland. Kravet er en tilfredsstillende fiskeriaftale mellem parterne.
- Der pålægges **told på varer fra EU til Grønland**. De grønlandske toldsatser afhænger af varegruppe og ikke af hvor varen kommer fra.

- Her er link til Grønlandstraktaten:
<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Bruxelles/EU%20and%20Greenland/agreements/Gr%C3%B8nlandstraktat%201985.pdf> samt link til toldsatser (nov. 2019)
<https://int.aka.gl/~media/Skattestyrelsen/Afoifter/Custom%20duties%20nov%202019.pdf>

Grønland og EU i dag

- Grønlændere kan rejse, bo, studere og arbejde i EU-landene på grund af det danske statsborgerskab og Rigsfællesskabet.
- EU's fribevægelighed gælder ikke i Grønland
- Kun nordiske statsborgere kan bo og arbejde i Grønland uden særlig tilladelse.

Grønland og EU i dag

- Grønland har i dag kontrol over **fiskeripolitikken**
- Grønlands og EU's fiskeraftale betyder fisk for penge.
- Grønland modtager cirka 16,01 millioner euro om året for at give EU fiskerirettigheder. Det svarer til ca. 119,11 millioner danske kroner.
- Link til mere info om fiskeriaftale:
https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/agreements/greenland_en

Grønland og EU i dag

Grønlands forbindelser med EU er endvidere omfattet **den fælles erklæring fra 2015** mellem EU, Grønland og Danmark, hvor der tales om et partnerskab. I erklæringen nævnes:

1. Bæredygtig forvaltning af fiskebestande og fiskerirettigheder til EU,
2. Uddannelse, videreuddannelse, turisme og kultur,
3. Naturressourcer herunder råstoffer,
4. Energi, klima, miljø og biodiversitet,
5. Arktiske forhold,
6. Den sociale sektor, arbejdskraftens mobilitet, sociale beskyttelsessystemer, fødevarerikkerhed og forhold vedrørende fødevarerikkerhed.
7. Forskning og innovation på områder som energi, klimaforandring, robusthed over for katastrofer, naturressourcer, herunder råstoffer, og bæredygtig anvendelse af biologiske ressourcer.

Link til erklæring:

<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Bruxelles/EU%20and%20Greenland/agreements/Joint%20Declaration%20Dansk%20PDF%202018.pdf>

Grønland og EU i dag

- Udover den danske stat er EU Grønlands største bidragsyder.
- På grund af partnerskabsaftalen får Grønland en støtte på ca. 237 millioner kroner om året. Til sammenligning er den danske stats bloktilskud til Grønlands selvstyre på 3.911,3 millioner kroner i år.
- Uddannelse er aktuelt samarbejdsområde.
- EU overvejer at skære i støtten til Grønland (kilde: <https://www.dr.dk/nyheder/udland/i-groenland-frygter-man-eus-sparekniv-vores-uddannelser-vil-blive-udfordret>)

Grønland og EU i dag

- Der er også en del andet samarbejde. F.eks. kan borgere, offentlige og private institutioner fra OLT'erne deltage i EU's programmer og kan søge om økonomisk støtte, der er en dialog om arktisk med EU samt et samarbejde om QR-kode for sælprodukter, der viser, at det er inuit-fangede produkter.

Konklusion

- Det gik aldrig, så dårligt, som de værste pessimister havde spået før den grønlandske folkeafstemning i 1982
- Grønland har **overordnet set en meget fordelagtig ordning** med EU: 1) Toldfri adgang til EU's marked 2) Told på varer fra EU til Grønland 3) Grønlændere kan rejse, studere, bo og arbejde i EU 4) Kun nordiske statsborgere har ret til at bo og arbejde i Grønland 5) Grønland bestemmer over fiskeripolitikken og EU får mod betaling fiskerirettigheder i Grønland 6) der er andre samarbejdsområder og støtteordninger.
- Ordningen med EU hænger sammen med Rigsfællesskabet
- Det er dog vigtigt, at man er **på vagt overfor fremtiden** f.eks. hvis OLT'er kommer til at indgå i EU's frihandelsaftalte med andre lande.